

Nærings- og handelsdepartementet
Postboks 8014 Dep.

0030 OSLO

Deres ref.

200400519/-1/PSN

Vår sak

04/00717-018 003432/04
652.1

TJML/ghg
Oslo, 16.03.2004

EUROPAKOMMISJONENS FORSLAG TIL RAMMEDIREKTIV FOR TJENESTER

Landsorganisasjonen i Norge (LO) viser til departementets brev av 05. februar 2004. Europakommisjonens forslag til tjenstedirektiv reiser en del alvorlige spørsmål knyttet til den fremtidige organisering av norsk arbeids- og næringsliv.

LO er positive til at Nærings- og handelsdepartementet allerede nå sender ut Europakommisjonens forslag til rammedirektiv for tjenester på høring. Dette er et svært viktig direktivforslag som kan få omfattende konsekvenser for store deler av norsk arbeids- og næringsliv. LO oppfordrer Nærings- og handelsdepartementet til å videreføre den åpne arbeidsformen hvor arbeidslivets parter inkluderes. LO arbeider med direktivet både nasjonalt og i forhold til våre europeiske forbindelser. LO vil i denne omgang primært gi en overordnet vurdering av direktivforslaget. LO ber NHD utarbeide en momentliste over pågående prosesser som har innflytelse i forhold til direktivforslaget.

LO konstaterer at det indre marked for tjenester ikke har utviklet seg i tråd med det indre marked for varer. LO er i utgangspunktet ikke negativ til forslag som kan bidra til et mer velfungerende indremarked for tjenester, men LO frykter at flere av forslagene som fremmes kan ha til dels uheldige og utilsiktede virkninger. LO vil på det sterkeste advare mot forslag som kan føre til økt sosial dumping (Jf. vedlegg: LO-sekretariatet: Krav til myndighetene om tiltak mot sosial dumping). LO vil spesielt fremheve de tillitsvalgtes innsynsrett i arbeidsforhold og arbeidsavtaler samt rettigheter i forhold til anbuds- og kontrollfasene som viktige virkemidler mot sosial dumping.

LO er overrasket over hvor lite oppmerksomhet direktivforslaget retter mot betydningen av språk- og kulturforskjeller, avstandsrelaterte faktorer og ettersalgsservice i forhold til tjenestehandel. Kommisjonen påpekte slike forhold som betydelige hindringer for grenseoverskridende tjenestehandel i sin rapport fra 2002. Det er etter LOs syn er flere tjenester og områder som det synes uklart hvorvidt omfattes eller om de er unntatt. Direktivforslaget har ikke definert omfanget av tjenestebegrepet presist nok.

Tjenestesektoren er i de fleste europeiske land svært omfattende. Sektoren sysselsetter mange deltidsansatte og kvinner. LO mener forslaget i liten grad analyserer sosiale konsekvenser av tiltakene, særlig i forhold til arbeidstakerrettigheter og nasjonale forutsetninger for implementering av direktivet osv.

For LO er det av avgjørende betydning at tjenstedirektivet sikrer muligheten til å videreføre vår arbeidsmarkedsmodell basert på nasjonale kollektive avtaler. LO mener at denne må tas eksplisitt inn i direktivet. For LO er målsetningen med harmonisering over landegrensene å heve velferden og levestandarden i de svakere stilte landene. Harmonisering må ikke sette i gang en konkurranse hvor det konkurreres om lavest nivå på demokratiske, økonomiske og faglige rettigheter ("race for the bottom").

Direktivforslaget går inn for å fjerne tiltak som omtales som nasjonale hindringer for etablering og handel med tjenester. LO mener direktivet gir en svært ensidig, fremstilling av disse. Slike virkemidler brukes til å ivareta viktige velferds- og sikkerhetshensyn i forhold til borgere, arbeidstakere, næringsliv, og nasjonale interesser. LO savner mer nyanserte vurderinger og tydeliggjøring av hvilke ordninger som anses som hindringer og avveininger i forhold til nasjonale argumenter for å beholde disse.

Opprinnelseslandprinsippet

Opprinnelseslandsprinsippet er et av de viktigste virkemidlene Europakommisjonen foreslår for å vitalisere et indre marked for tjenester. LO går imot bruk av opprinnelseslandsprinsippet. Opprinnelseslandsprinsippet er uklart i forhold til virkeområde/grensesetting, vurderinger av konsekvenser, forholdet til annen felleskapslovgivning og kontrollmuligheter. Opprinnelseslandsprinsippet harmoniserer, etter LOs vurdering, ikke gjeldende lovgivning og juridisk praksis, men skaper helt nye forhold overalt. Prinsippet skaper konkurranse mellom 28 ulike næringslovverk i hvert av de 28 EØS-landene. En konkurranse LO frykter vil føre til utilbørlig press om liberalisering av regelverk, som blant annet skal beskytte borgere og arbeidstakere, og lede til sosial dumping.

Det er svært vanskelig å se for seg hvordan effektiv kontroll skal gjennomføres når direktivet legger opp til at vertslandet kun skal overvåke og det er opprinnelseslandet som har ansvar for kontroll og oppfølging av regelbrudd hos sine "bedrifter" i andre EØS-land. Direktivet åpner for oppretting av "postkasse"-kontor i land hvor regelverket er mindre belastende og operasjoner ut fra dette/disse.

LO konstaterer at tjenester i WTO-sammenheng er underlagt mottakerlandsprinsippet. LO anbefaler en liknede tilnærming i denne sammenheng.

For LO er det uklart hvorvidt unntakene fra opprinnelsesprinsippet (art. 17) er ment å vare lenger enn 2010. Direktivforslaget beskriver en gradvis gjennomføring og ytterligere harmonisering (Resume punkt 6, dansk versjon). LO er overrasket over hvor snevert konsekvensene av opprinnelseslandsprinsippet virker vurdert. Konsekvensene av prinsippet spesielt og direktivet generelt må vurderes i et bredt overordnet perspektiv. LO er imot forslaget om at opprinnelseslandsprinsippet skal gjelde ovenfor tredjestatsborgere. LO frykter økt omfang av sosial dumping og utnyttelse av utenlandsk arbeidskraft.

LO frykter at opprinnelseslandprinsippet og direktivet åpner nye muligheter over landegrensene for useriøse aktører på bekostning av seriøse aktører.

Opprinnelseslandsprinsippet vil medføre et behov for massive kontrollordninger og et omfattende kontrollapparat.

Opprinnelseslandsprinsippet legger opp til en konkurranse hvor norske aktører må konkurrere mot aktører som opererer på helt andre vilkår. Dette skaper en utrettferdig konkurranse hvor norsk næringsliv taper.

For LO er det viktig med et klart og entydig forhold mellom tjenstedirektivet og **utsendingsdirektivet (Rådsdirektiv 96/71/EF)**. Herunder forholdet til utleie- og vikarbyråer. Direktivforslaget sier på den ene side at utsendingsdirektivet skal gjelde eksklusivt i forhold til vilkårene der ansatte er utsendt. Samtidig forbyr forslaget effektive kontrollmuligheter for kontrollinstanser i vertslandet til å påse at dette gjennomføres. Utsendingsdirektivets bestemmelser og mulighetene for kontroll må gå foran tjenstedirektivets bestemmelser.

Direktivet er, etter LOs vurdering, uklart i forhold til avgrensinger mot **offentlige tjenester**. Forslaget opererer med mange begrep og LO frykter at direktivet vil medføre et økt liberalisering/privatiseringspress på grunnleggende offentlige tjenester. Særlig fordi direktivet har bestemmelser i forhold til "ikke-sykehus" relaterte helse-/pleietjenester. Det finnes ikke unntak for "ikke-økonomiske tjenester i allmennhetens interesse" i forslaget samtidig som det i følgeteksten heter at forslaget ikke har til hensikt å dekke ikke-økonomiske tjenester i allmennhetens interesse. Omfanget av og formen på offentlig tjenesteyting varierer dessuten sterkt mellom landene i det utvidede EU/EØS. LO mener at prinsippet om at direktivet ikke omhandler medlemsstatenes rett til å avgjøre hva de definerer som offentlige tjenester og hvordan disse skal organiseres må synliggjøres i direktivsteksten.

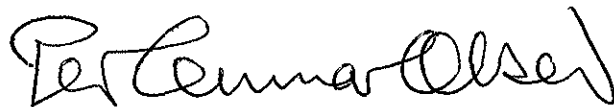
I følge direktivforslaget skal de regler om **yrkeskvalifikasjoner** som forhandles på EU-nivå i andre sammenhenger unntas fra opprinnelseslandsprinsippet. Det er av stor betydning at forholdet mellom tjenstedirektivet og direktivet om yrkeskvalifikasjoner er avklart og entydig. For LO er det viktig at NHD ivaretar retten til å gi kvalifikasjonskrav relatert til HMS og kvalitet for arbeidstaker, bruker og samfunnet. Konkurranse basert på liberalisering av regelverk i forhold til HMS og lignende er en konkurranseform LO tar sterkt avstand fra.

LO vil bruke anledningen til å reise noen **problemstillinger av mer spesifikk karakter**:

- LO ber departementet om å avklare hvilke konsekvenser direktivforslaget har i forhold til Vinmonopolets monopol på omsetning av alkoholholdig drikk med mer enn 4,75 volumprosent alkohol. LO frykter at forslaget kan sette monopolordningen under press. Norske myndigheter må vektlegge sosial- og alkoholpolitiske argumenter og monopolordningen videreføres.
- LO ber NHD avklare forholdet til Petroleumsloven §10-2 og Rammeforskriften §10 i forhold til direktivet. NHD må sikre at innholdet i disse bestemmelsene ivaretas.

- LO ber NHD sikre muligheten til å gjennomføre nasjonale autorisasjonsordninger for private arbeidsformidlere og nasjonale krav om registrering av arbeidstakere i offentlige registre.

Med vennlig hilsen
LANDSORGANISASJONEN I NORGE

Per Gunnar Olsen

Anthony Kallevig

Saksbeh.: Tor Jørgen M. Lindahl

Vedlegg